

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

5. märts 2020*

Eelotsusetaotlus – Võõrtöötajate sotsiaalkindlustus – Sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimine – Määrus (EÜ) nr 883/2004 – Artiklid 3 ja 11 – Esemeline kohaldamisala – Selle määruse kohaldamisalasse kuuluvad hüvitised – Kvalifitseerimine – Haigushüvitis – Invaliidsushüvitis – Töötushüvitis – Isik, kes ei ole enam liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud pärast selles liikmesriigis töötamise lõpetamist ja elama asumist teise liikmesriiki – Rehabilitatsioonihüvitise taotlemine endises elu- ja töökohaliikmesriigis – Keeldumine – Kohaldatava õiguse kindlaksmääramine

Kohtuasjas C-135/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Oberster Gerichtshofi (Austria kõrgeim üldkohus) 19. detsembri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. veebruaril 2019, menetluses

Pensionsversicherungsanstalt

versus

CW,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president L. S. Rossi, kohtunikud F. Biltgen (ettekandja) ja N. Wahl,

kohtujurist: H. Saugmandsgaard Øe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Pensionsversicherungsanstalt, esindajad: *Rechtsanwälte* J. Milchram, A. Ehm ja T. Mödlagl,
- CW, esindaja: *Rechtsanwalt* A. Pfeiffer,
- Austria valitsus, esindaja: J. Schmoll,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Van Hoof ja B.-R. Killmann,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT erivaljaanne 05/05, lk 72), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrusega (EL) nr 465/2012 (ELT 2012, L 149, lk 4) (edaspidi „määrus nr 883/2004“).
- 2 Taotlus on esitatud Pensionsversicherungsanstalt (pensioniamet, Austria) ja CW vahelises kohtuvaidluses rehabilitatsioonihüvitise maksmise üle.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse nr 883/2004 artikli 3 „Reguleerimisala“ lõikes 1 on ette nähtud:
„Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:
a) haigushüvitised;
[...]
c) invaliidsushüvitised;
[...]
h) töötushüvitised;
[...].“
- 4 Määruse artikli 11, mis kehtestab kohaldatava õiguse kindlaksmääramise üldreeglid, lõigetes 1–3 on sätestatud:
„1. Käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvate isikute suhtes kohaldatakse üksnes ühe liikmesriigi õigusakte. Sellised õigusaktid määratakse kindlaks kooskõlas käesoleva jaotisega.
2. Käesoleva jaotise eesmärgil käsitletakse isikuid, kes saavad rahalisi hüvitisi seoses oma tööga või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisega või selle tõttu, nimetatud tegevusega tegelejateks. See ei kehti invaliidsus-, vanadus- või toitjakaotuspensionite või tööõnnetus- või kutsehaiguspensionite või rahaliste haigushüvitiste suhtes, mis hõlmavad piiramata kestusega ravi.
3. Arvestades artiklites 12–16 sätestatud:
a) liikmesriigis töötava või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutseva isiku suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte;

- b) riigiteenistuja suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, kellele allub teda teenistusse võtnud riigiasutus;
- c) isiku suhtes, kes saab töötushüvitisi kooskõlas artikliga 65 elukohajärgse liikmesriigi õigusaktide alusel, kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte;
- d) liikmesriigi kaitseväeteenistusse või kordusõppustele või riigiteenistusse kutsutud isiku suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte;
- e) iga muu isiku suhtes, kelle suhtes ei kehti punktid a–d, kohaldatakse elukohajärgse liikmesriigi õigusakte, ilma et see piiraks teiste käesoleva määruse sätete kohaldamist, millega talle tagatakse hüvitised ühe või mitme muu liikmesriigi õigusaktide alusel.“

Austria õigus

- 5 Üldise sotsiaalkindlustusseaduse (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz, *BGBI.* 189/1955) redaktsioonis, mis kehtis enne 2012. aasta seaduse teatavate sotsiaalõigusnormide muutmise kohta (Sozialrechts-Änderungsgesetz 2012, *BGBI.* I, 3/2013) jõustumist 1. jaanuaril 2014, oli ette nähtud, et invaliidsuspensiooni võib tähtajaliselt maksta ka kindlustatutele, kes on sündinud pärast 31. detsembrit 1963 ja kes on ajutiselt töövõimetud.
- 6 Üldise sotsiaalkindlustusseaduse redaktsioon, mis tuleneb 2012. aasta seadusest teatavate sotsiaalõigusnormide muutmise kohta (edaspidi „ASVG“), sätestab, et invaliidsuspensiooni on õigus saada üksnes isikutel, kellel ei ole enam võimalik tööturule naasta peamiselt seetõttu, et nad on püsivalt töövõimetud, ning näeb ette, et ajutise invaliidsuse korral makstakse neile rehabilitatsioonihüvitist ja ümberõppehüvitist.
- 7 Rehabilitatsioonihüvitist maksab ravikindlustusasutus meditsiinilise rehabilitatsiooni ajal.
- 8 ASVG § 8 lõike 1 punkti 1 alapunkti d kohaselt on rehabilitatsioonihüvitise saajad riiklikus sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud vaid osaliselt, nimelt üksnes ravikindlustusskeemis.
- 9 ASVG § 143a, mis käsitleb rehabilitatsioonihüvitist, lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„(1) Isikutel, kelle taotluse alusel tehtud otsuses tuvastatakse, et nad [on eeldatavalt vähemalt kuus kuud ajutiselt töövõimetud ning neil ei ole õigust kutsealase rehabilitatsiooni meetmetele ega vanaduspensionile], on alates hüvitise saamise õiguse tekkimise päevast õigus saada ajutise invaliidsuse (töövõimetuse) ajal rehabilitatsioonihüvitist. Ravikindlustusasutus peab ajutise invaliidsuse (töövõimetuse) jätkumist kontrollima vastavalt vajadusele, kuid igal juhul vähemalt ühe aasta möödudes rehabilitatsioonihüvitise määramisest või juhtumikorralduse raames tehtud viimasest ekspertiisist Kompetenzzentrum Begutachtung (töövõime hindamise kompetentsikeskus) antud hinnangu alusel [...]. Otsuse, milles tuvastatakse isiku õigus rehabilitatsioonihüvitisele või selle maksmise peatamine, teeb pensionikindlustusasutus.

(2) Rehabilitatsioonihüvitist makstakse haigushüvitise ulatuses [...] ja alates 43. päevast suurendatud haigushüvitise ulatuses [...], mida oleks tulnud maksta viimase töötamise alusel, mis tagas isiku riiklikus ravikindlustusskeemis kindlustamise [...].“
- 10 ASVG §-s 143b, mis käsitleb juhtumikorraldust, on ette nähtud:

„Ravikindlustusasutused peavad § 8 lõike 1 punkti 1 alapunktis d viidatud isikuid, kes on riiklikus kindlustusskeemis kindlustatud, mitmekülgset toetama, et tagada meditsiiniteaduse seisule vastav raviprotsess üleminekuks raviteenuselt rehabilitatsioonile, mille eesmärk on töövõime taastamine, ning

tagama, et abistamiseks vajalikke meetmeid kohaldatakse kõige sobivamal viisil. Sellega seoses tuleb kindlustatud isikut nii raviteenuse kui meditsiinilise rehabilitatsiooni ajal töövõime taastamiseks järgnevalt võetavate abinõude koordineerimisel selliselt toetada, et pärast vastava vajaduse hindamist koostatakse individuaalne tegevuskava, mille erinevad teenuseosutajad ellu viivad. Juhtumikorralduse raames tuleb tagada, et töövõime hindamise kompetentsikeskus hindab kindlustatud isikuid regulaarselt [...]. Selleks peavad ravikindlustusasutused õigel ajal konsulteerima pädeva tööhõiveameti ja pensioniametiga. Pensioniamet võib juhtumikorralduse raames nõuda, et töövõime hindamise kompetentsikeskus koostaks eksperdiarvamuse.“.

- 11 ASVG § 255b kohaselt on kindlustatud isikul õigus saada rehabilitatsioonihüvitist eelkõige tingimusel, et ta on eeldatavalt vähemalt kuus kuud ajutiselt töövõimetu.

Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

- 12 Põhikohtuasja vastustaja, kes on sündinud 1965. aastal, on Austria kodanik.
- 13 Pärast Austrias elamist ja töötamist viis ta 1990. aastal oma elukoha üle Saksamaale, kus ta sellest ajast alates elab ja kus ta töötas kuni 2013. aastani. Tal kogunes Austrias 59 kindlustuskuud ja Saksamaal 235 kindlustuskuud.
- 14 Kuigi põhikohtuasja vastustaja ei olnud alates Saksamaale elama asumisest enam Austria riiklikus sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud, esitas ta 18. juunil 2015 pensioniametile avalduse invaliidsuspensiooni või teise võimalusena meditsiinilise rehabilitatsiooni meetmete ja rehabilitatsioonihüvitise või kolmanda võimalusena kutsealase rehabilitatsiooni meetmete määramiseks.
- 15 Pensioniamet jättis avalduse rahuldamata põhjendusel, et põhikohtuasja vastustaja ei ole töövõimetu ning igal juhul ei ole ta Austria riikliku sotsiaalkindlustusskeemiga hõlmatud ega ole tõendanud piisavalt lähedast seosest selle skeemiga.
- 16 Põhikohtuasja vastustaja esitas selle keeldumise peale Landesgericht Salzburg als Arbeits- und Sozialgerichtile (liidumaa kohus Salzburgis (töö- ja sotsiaalkohus), Austria) hagi.
- 17 Nimetatud kohus tõdes oma 29. septembri 2017. aasta otsuses, et põhikohtuasja vastustaja on alates 18. juunist 2015 ajutiselt töövõimetu, mille eeldatav kestus on vähemalt kuus kuud, ning leidis, et ta peab saama oma ajutise töövõimetuse ajal Austria sotsiaalkindlustuselt meditsiinilise rehabilitatsiooni meetmeid ja rehabilitatsioonihüvitist. Invaliidsuspensiooni ja kutsealase rehabilitatsiooni meetmete määramise avalduse osas jättis aga kohus hagi rahuldamata.
- 18 Oberlandesgericht Linz als Berufungsgericht in Arbeits- und Sozialrechtssachen (liidumaa kõrgeim kohus Linzis (töö- ja sotsiaalasjade apellatsioonikohus), Austria) jättis selle kohtuotsuse peale esitatud pensioniameti apellatsioonkaebuse 17. jaanuari 2018. aasta otsusega rahuldamata.
- 19 Pensioniamet esitas Oberster Gerichtshofile (Austria kõrgeim üldkohus) kassatsioonkaebuse, milles palus jätta põhikohtuasja vastustaja nõude tervikuna rahuldamata.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et põhikohtuasja vastustaja väidab, et ta on töövõimetu ja lähedalt seotud Austriaga, kuna ta on selle liikmesriigi kodanik, tal on kogunenud seal kindlustusperioodid, ta elab Austria lähedal ning suhtleb regulaarselt oma seal elavate pereliikmetega.
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et vastavalt kriteeriumidele, mis on Euroopa Kohtu praktikas välja töötatud määruses nr 883/2004 ette nähtud eri liiki hüvitiste eristamiseks, on rehabilitatsioonihüvitis pigem haigushüvitis selle määruse artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses.

- 22 Lisaks sellele, et see hüvitis katab ajutise töövõimetuse riski, mitte alalise või püsiva töövõimetuse riski, on see tihedalt seotud meditsiinilise rehabilitatsiooni meetmetega, mis on suunatud töövõime taastamisele ja mille eesmärk on kompenseerida sissetuleku kaotust ajal, mil isiku suhtes tuleb rakendada meditsiinilise rehabilitatsiooni meetmeid. Kõigele lisaks arvutatakse see hüvitis samamoodi nagu haigushüvitis.
- 23 Seega leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kui Euroopa Kohus peaks asuma seisukohale, et rehabilitatsioonihüvitis on tõepoolest haigushüvitis, ei kuulu põhikohtuasja vastustaja, kes elab Saksamaal, mitte Austria õigusaktide, vaid Saksa õigusaktide kohaldamisalasse. Nimelt on määruse nr 883/2004 artikli 11 lõike 3 punkti e kohaselt haigushüvitiste puhul pädev elukohaliikmesriik.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib siiski, et rehabilitatsioonihüvitisel on teatavad tunnused, mis võivad seda invaliidsushüvitisele lähendada. Seega sõltub selle hüvitise maksmine sissemaksete tegemisest riiklikku (ravi- ja pensioni)kindlustuskeemi ning eeldab teatava ooteaja möödumist. Lisaks saab rehabilitatsioonihüvitist taotleda ainult pensionikindlustusasutusele invaliidsuspensiooni avalduse esitamisega.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab siiski, et rehabilitatsioonihüvitis erineb pensionist või hooldushüvitisest nii oma eesmärgi kui ka ülesehituse poolest. Nimelt on Euroopa Kohus otsustanud, et erinevalt haigushüvitistest ei ole hooldusriskiga seotud hüvitised üldjuhul mõeldud lühiajaliselt maksmiseks (vt selle kohta 30. juuni 2011. aasta kohtuotsus da Silva Martins, C-388/09, EU:C:2011:439, punktid 48 ja 77–79). Rehabilitatsioonihüvitis ei ole pikaajaline ning meditsiinilise rehabilitatsiooni meetmete eesmärk on tagada, et isik saaks lähimas tulevikus uuesti liikmesriigi tööturule siseneda ning seeläbi vältida püsivat töövõimetust.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab lisaks, et kuigi rehabilitatsioonihüvitist võib selle eesmärgi arvestades esmapilgul võrrelda töötushüvitisega määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punkti h tähenduses (4. juuni 1987. aasta kohtuotsus Campana, 375/85, EU:C:1987:253), tuleb sellisel kvalifitseerimine tegelikult välistada, kuna õiguse saada rehabilitatsioonihüvitist ning töötuse või töötuse riski vahel puudub seos.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et kuigi Saksamaal *a priori* ei ole Austria rehabilitatsioonihüvitisega võrreldavat hüvitist, ei piira see asjaolu liikumisvabadust sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas.
- 28 Neil asjaoludel otsustas Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas Austria rehabilitatsioonihüvitist tuleb [määruse nr 883/2004] sätete alusel kvalifitseerida:

- haigushüvitiseks vastavalt artikli 3 lõike 1 punktile a või
- invaliidsushüvitiseks vastavalt artikli 3 lõike 1 punktile c või
- töötushüvitiseks vastavalt artikli 3 lõike 1 punktile h?

2. Kas [määrust nr 883/2004] tuleb liidu õigust arvestades tõlgendada nii, et liikmesriik on endise elu- ja töökohariigina kohustatud maksma selliseid hüvitisi nagu Austria rehabilitatsioonihüvitis isikule, kelle elukoht on teises liikmesriigis, kui see isik on suurema osa ravi- ja pensionikindlustuse kindlustusperioodidest omandanud töötajana selles teises liikmesriigis (ajaliselt pärast aastate eest toimunud elukoha üleviimist sellesse liikmesriiki) ega ole sellest ajast alates saanud endise elu- ja töökohariigi ravi- või pensionikindlustushüvitisi?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 29 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas selline hüvitis nagu põhikohtuasjas käsitletav rehabilitatsioonihüvitis on haigushüvitis, invaliidsushüvitis või töötushüvitis määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punktide a, c ja h tähenduses.
- 30 Olgu märgitud, et väljakujunenud kohtupraktika järgi tuleb sotsiaalkindlustushüvitisi erinevate riigisiseste õigusaktide erijoontest hoolimata käsitada olemuselt samana, kui nende ese ja eesmärk ning nende arvutamise alus ja maksmise tingimused on identsed. Seevastu ei tohi hüvitiste liigitamisel pidada olulisteks tunnusteks puhtformaalseid tunnuseid (30. mai 2018. aasta kohtuotsus Czerwiński, C-517/16, EU:C:2018:350, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Kui on vaja teha vahet eri liiki sotsiaalkindlustushüvitistel, tuleb võtta arvesse iga hüvitisega kaetud riski (30. mai 2018. aasta kohtuotsus Czerwiński, C-517/16, EU:C:2018:350, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 32 Nii katab määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punktis a silmas peetud haigushüvitis riski, mis on seotud isiku tegevuse ajutist peatumist põhjustava haigestumisena (vt analoogia alusel 21. juuli 2011. aasta kohtuotsus Stewart, C-503/09, EU:C:2011:500, punkt 37).
- 33 Kõnealuse määruse artikli 3 lõike 1 punktis c silmas peetud invaliidsushüvitis on seevastu mõeldud üldjuhul katma teatava astmega töövõimetuse riski, kui on tõenäoline, et töövõimetus on alaline või püsiv (vt analoogia alusel 21. juuli 2011. aasta kohtuotsus Stewart, C-503/09, EU:C:2011:500, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Töötushüvitis katab aga riski, mis on seotud sissetuleku kaotusega, kui töötaja jääb ilma oma töökohast, kuigi ta on veel töövõimeline. Selle riski, s.o töö kaotamise realiseerumise järel antavat hüvitist, mida kõnesoleva olukorra lõppemisel isiku töötamise tõttu enam ei maksta, tuleb pidada töötushüvitiseks (19. septembri 2013. aasta kohtuotsus Hliddal ja Bornand, C-216/12 ja C-217/12, EU:C:2013:568, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 35 Neid kaalutlusi arvestades tuleb analüüsida, kas niisugust hüvitist, nagu on kõne all põhikohtuasjas, tuleb pidada haigushüvitiseks, invaliidsushüvitiseks või töötushüvitiseks määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punktide a, c ja h tähenduses.
- 36 Kõigepealt nähtub eelotsusetaotlusest, et rehabilitatsioonihüvitist makstakse sõltumata sellest, kas isik töötab või mitte, mistõttu ei saa seda hüvitist kvalifitseerida töötushüvitiseks kõnealuse määruse artikli 3 lõike 1 punkti h tähenduses.
- 37 Mis puudutab rehabilitatsioonihüvitise kvalifitseerimist invaliidsushüvitiseks või haigushüvitiseks, siis tuleb märkida, et ASVG § 255b kohaselt makstakse rehabilitatsioonihüvitist töövõimetuse korral, mille eeldatav kestus on vähemalt kuus kuud, ja kui isik ei vasta vanaduspensioni saamise tingimustele.
- 38 Lisaks on ASVG § 143a lõikes 1 ette nähtud, et ajutise töövõimetuse jätkumist kontrollitakse regulaarselt ning kui tuvastatakse, et invaliidsus on lõppenud, siis rehabilitatsioonihüvitise saamise õigus peatub või lõpeb.
- 39 Sellest järeldub, et sellise hüvitise nagu põhikohtuasjas käsitletav rehabilitatsioonihüvitis eesmärk on katta ajutise töövõimetuse risk ning seega tuleb seda pidada haigushüvitiseks kõnealuse määruse artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses.

- 40 Seda järeldust kinnitab asjaolu, et ASVG § 143a lõigete 1 ja 2 ning § 143b kohaselt maksab rehabilitatsioonihüvitist ravikindlustusasutus ning selle suurus vastab haigushüvitise suurusele.
- 41 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et niisugune hüvitis nagu põhikohtuasjas kõne all olev rehabilitatsioonihüvitis on haigushüvitis määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses.

Teine küsimus

- 42 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määrust nr 883/2004 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugune olukord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus päritoluliikmesriigi pädev asutus keeldub maksmast sellist hüvitist nagu põhikohtuasjas kõne all olev rehabilitatsioonihüvitis isikule, kes ei ole enam päritoluliikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud pärast selles liikmesriigis töötamise lõpetamist ja elama asumist teise liikmesriiki, kus ta on töötanud ja omandanud suurema osa oma kindlustusperioodidest.
- 43 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub, et vaatamata sellele, et iga liikmesriigi õiguses tuleb kindlaks määrata sotsiaalkindlustusskeemiga liitumise õiguse olemasolu tingimused, peavad liikmesriigid neid tingimusi kindlaks määramas siiski järgima kehtivaid liidu õigusnorme. Eelkõige on liikmesriikidele kohustuslikud määrusega nr 883/2004 ette nähtud kollisiooninormid ja neil ei ole seega õigust kindlaks määrata, millises ulatuses on kohaldatavad nende endi või mõne teise liikmesriigi õigusaktid (8. mai 2019. aasta kohtuotsus Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 44 Sotsiaalkindlustusskeemiga liitumise õiguse olemasolu tingimuste tagajärg ei saa seega olla, et kõnealuste õigusaktide kohaldamisalast jäetakse välja isikud, kelle suhtes need õigusaktid on määruse nr 883/2004 alusel kohaldatavad (8. mai 2019. aasta kohtuotsus Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 45 Lisaks on oluline meenutada, et määruse nr 883/2004 artikli 11 lõike 1 kohaselt kohaldatakse selle määruse kohaldamisalasse jäävate isikute suhtes ainult ühe liikmesriigi õigusakte, mis määratakse kindlaks vastavalt määruse II jaotisele.
- 46 Määruse nr 883/2004 II jaotise sätteid, mille hulka kuuluvad määruse artiklid 11–16, moodustavad kollisiooninormide tervikliku ja ühtse süsteemi, mille eesmärk ei ole mitte üksnes vältida mitme riigi õiguse samaaegset kohaldamist ja sellest tuleneda võivaid komplikatsioone, vaid ka ära hoida olukord, kus selle määruse kohaldamisalasse kuuluvad isikud jäävad nende suhtes kohaldatavate õigusaktide puudumise tõttu ilma sotsiaalkindlustuskaitsest (8. mai 2019. aasta kohtuotsus Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 47 Mis puudutab täpsemalt määruse nr 883/2004 artikli 11 lõiget 3, siis on Euroopa Kohus leidnud, et selle sätte eesmärk on määrata kindlaks – ilma, et see piiraks määruse artiklite 12–16 kohaldamist –, millise riigi õigusaktid on kohaldatavad kõnealuse artikli 11 lõike 3 punktides a–e käsitletud olukordades olevate isikute suhtes (8. mai 2019. aasta kohtuotsus Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 48 Seoses põhikohtuasjas käsitletava olukorraga nähtub eelotsusetaotlusest, et põhikohtuasja vastustaja, kes on Austria kodanik, elab Saksamaal, kus ta alates 2013. aastast enam ei tööta.
- 49 Selline isik nagu põhikohtuasja vastustaja ei kuulu *a priori* määruse nr 883/2004 artiklites 12–16 ette nähtud erieeskirjade kohaldamisalasse, mis käsitlevad lähetuses olevaid isikuid, kes töötavad kahes või enam liikmesriigis, kes on valinud vabatahtliku kindlustuse või kohustusliku kindlustuse vabatahtliku jätkamise või kes on Euroopa institutsioonide lepingulised töötajad, ning ta ei ole ka määruse artikli 11 lõike 3 punktides a–d osutatud olukorras, mis puudutab liikmesriigis töötavaid või füüsilisest isikust

ettevõtjana tegutsevaid isikuid, riigiteenistujaid, töötushüvitisi saavaid isikuid ja liikmesriigi kaitseväetenistusse või kordusõppustele või riigiteenistusse kutsutud isikuid, kuid selle asjaolu peab välja selgitama eelotsusetaotluse esitanud kohus.

- 50 Järelikult kuulub põhikohtuasja vastustaja määruse nr 883/2004 artikli 11 lõike 3 punkti e kohaldamisalasse, mida kohaldatakse kõikide muude isikute suhtes, kelle suhtes ei kehti määruse artikli 11 lõike 3 punktid a–d ning kelle hulka kuuluvad muu hulgas majanduslikult mitteaktiivsed isikud (vt selle kohta 8. mai 2019. aasta kohtuotsus *Inspecteur van de Belastingdienst*, C-631/17, EU:C:2019:381, punktid 35 ja 40).
- 51 Määruse nr 883/2004 artikli 11 lõike 3 punkti e kohaselt on riigisisised õigusaktid, mida kohaldatakse sellises olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, asjaomase isiku elukohaliikmesriigi õigusaktid ehk käesoleval juhul Saksamaa õigusaktid.
- 52 Arvestades määruse nr 883/2004 artikli 11 lõikes 1 sätestatud ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise reeglit, millele osutati tähelepanu ka käesoleva kohtuotsuse punktis 45, ja selle määruse artikli 11 lõike 3 punktis e ette nähtud reeglit, et isikule, kes ei tööta või ei tegutse füüsilisest isikust ettevõtjana, kohaldatakse ainult elukohaliikmesriigi sotsiaalkindlustusnorme (23. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus *Zyla*, C-272/17, EU:C:2019:49, punkt 41), siis ei ole isik, kes on olukorras, kus ta nii nagu põhikohtuasjas ei ole enam päritoluliikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud pärast selles liikmesriigis töötamise lõpetamist ja elama asumist teise liikmesriiki, enam päritoluriigi sotsiaalkindlustusskeemiga hõlmatud.
- 53 Seega võttes arvesse käesoleva kohtuotsuse punktides 43, 44 ja 46 viidatud Euroopa Kohtu praktikat, ei saa käesoleval juhul põhikohtuasja vastustaja päritoluliikmesriigi, s.o Austria Vabariigi pädevale asutusele ette heita, et ta keeldus maksmast põhikohtuasja vastustajale rehabilitatsioonihüvitist. See keeldumine ei toonud nimelt kaasa seda, et kõnealuste õigusaktide kohaldamisalast oleks välja jäetud isik, kelle suhtes need õigusaktid on määruse nr 883/2004 alusel kohaldatavad, ja et seega oleks ta jäetud ilma sotsiaalkindlustuskaitsest, kuna puuduvad tema suhtes kohaldatavad õigusaktid.
- 54 Eeltoodust tuleneb, et määrust nr 883/2004 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus olukord, kus päritoluliikmesriigi pädev asutus keeldub maksmast sellist hüvitist nagu põhikohtuasjas kõne all olev rehabilitatsioonihüvitis isikule, kes ei ole enam päritoluliikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud pärast selles liikmesriigis töötamise lõpetamist ja elama asumist teise liikmesriiki, kus ta on töötanud ja omandanud suurema osa oma kindlustusperioodidest, kuna see isik ei kuulu nimetatud päritoluriigi õigusaktide kohaldamisalasse, vaid selle liikmesriigi õigusaktide kohaldamisalasse, kus on tema elukoht.

Kohtukulud

- 55 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

- 1. Niisugune hüvitis nagu põhikohtuasjas kõne all olev rehabilitatsioonihüvitis on haigushüvitis Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrusega (EL) nr 465/2012) artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses.**

- 2. Määrust nr 883/2004 (muudetud määrusega nr 465/2012) tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus olukord, kus päritoluliikmesriigi pädev asutus keeldub maksmast sellist hüvitist nagu põhikohtuasjas kõne all olev rehabilitatsioonihüvitis isikule, kes ei ole enam päritoluliikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud pärast selles liikmesriigis töötamise lõpetamist ja elama asumist teise liikmesriiki, kus ta on töötanud ja omandanud suurema osa oma kindlustusperioodidest, kuna see isik ei kuulu nimetatud päritoluriigi õigusaktide kohaldamisalasse, vaid selle liikmesriigi õigusaktide kohaldamisalasse, kus on tema elukoht.**

Allkirjad